

зазначити, що внаслідок ефективної взаємодії України з Європейськими партнерами, імплементації норм міжнародного законодавства та використання позитивного досвіду країн Європейського Союзу, відповідно до ст. 171 Закону України «Про електроенергетику», Указу Президента України від 10 вересня 2014 р. № 715 «Про затвердження Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг встановлено «зелений» тариф на електричну енергію для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах та/або фасадах приватних домогосподарств (будинків, будівель та споруд), величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, що активізувало розвиток «зеленого» приватного сектору України та, як наслідок, намічено позитивну тенденцію до зменшення використання виробництва електроенергії з невідновлювальних джерел, що в свою чергу безпосередньо впливає на рівень викидів в атмосферне повітря та екологічну безпеку в цілому.

Можемо зробити висновок, що завдання України, спрямоване на консолідацію європейських цінностей та стандартів у екологічній сфері є запорукою стабільного розвитку держави, а формат взаємодії України та Європейського Союзу у цій галузі є пріоритетним напрямом діяльності держави.

Література

1. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 26. – Ст. 218.

УДК 346.1:347

Юлдашев С. О., д.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЩЕ РАЗ ПРО ТЕ, ЯКИМ БУТИ ГОСПОДАРСЬКОМУ КОДЕКСУ

У моїй статті «Хозяйственный кодекс: быть ему или не быть?» [1], зроблено спробу відповісти на питання про доцільність скасування (збереження) Господарського кодексу (ГК) України, а також сформулювати деякі рекомендації щодо вдосконалення ГК. Мова йшла про те, що за ініціативою Уряду, зокрема, Мін'юсту України, неодноразово піднімалося питання щодо відміни Господарського кодексу України. Останній раз це відбулося, як відомо, 30 листопада 2015 року. Міністерство юстиції України на прес-конференції публічно презентувало свою ініціативу щодо

скасування Господарського кодексу України, з метою, як заявив заступник міністра юстиції з питань європейської інтеграції С. Петухов, позбутися від неузгодженості законодавства в сфері господарської діяльності. Скасувати ГК, а що далі? Висловлюються різні ідеї з цього приводу, в т.ч. й створити якийсь новий Торговий кодекс, який «стане симбіозом» Господарського та Цивільного. На думку інших юристів, правильніше було б спробувати провести «злиття» Господарського та Цивільного кодексів, «адже ГК просто не підлягає скасуванню, а ось задуматися про зміну існуючої редакції чинного документу необхідно». Висловлювалася також загальна рекомендація вдосконалювати норми кодексу («тому виходом з ситуації, що склалася, може стати вдосконалення норм кодексу» [3]). В процесі обговорення моєї статті висувалася також ідея звернутися, з метою вдосконалення ГК, до аналогічних документів, що діють у розвинених європейських країнах, зокрема, до Торгового кодексу Німеччини.

Розглянемо коротко висловлені думки. Щодо неузгодженості законодавства в сфері господарської діяльності. У моїй статті запропоновано механізми, які повністю нейтралізують дану проблему. Друга і третя пропозиції достатньо близькі: створити якийсь новий Торговий кодекс, що «стане симбіозом» Господарського і Цивільного або провести «злиття» Господарського та Цивільного кодексів. Такий шлях можливий, хоча проблема не в існуванні двох документів (в Німеччині, наприклад, діють одночасно (протягом уже більш як 100 років!) і цивільний, і торговий кодекси. При цьому останній відіграв не абияку роль у становленні, функціонуванні та розвитку однієї з найбільш розвинутих економік світу. Так що справа не в дуалізмі. Щодо злиття кодексів, то при цьому чомусь завжди пропонується «... змінювати і приводити Господарський кодекс у відповідність з ЦК, у всякому разі, у відношенні норм, що перетинаються в обох кодексах або однакових, існуючих в них, але з різним трактуванням [2]. Але чому? Чому пріоритет повинен мати Цивільний кодекс? Адже деякі правові Інститути, прописані у ЦК, є характерними саме для фізичних осіб, на яких, в першу чергу, націлений ЦК, а не для підприємницької діяльності. Наприклад, інститути комерційного посередництва, ділової репутації, в тому вигляді, як вони викладені в Господарському кодексі, більш придатні для забезпечення функціонування суб'єктів господарювання, аніж аналогічні конструкції, що містяться у Цивільному кодексі. Так, під поняттям ділової репутації як особистого немайнового блага, ЦК (ст. 299) звично розуміє усталену оцінку фізичної особи, що ґрунтується на наявній інформації про її позитивні та негативні суспільно значимі діяння (поведінку), як правило в певній сфері (професійній, підприємницькій, службовій і т.д.). Це суспільна думка про особу з точки зору моралі даного суспільства чи соціальної групи. У такій інтерпретації поняття «ділової репутації»

наближається до поняття «гідності та честі» (ст. 297 ЦК), що є підставою для ототожнення цих понять. Чи не єдина суттєва відмінність між цими поняттями полягає у тому, що честю (як і гідністю) наділена тільки фізична особа, тоді як ділова репутація, як особисте немайнове благо, притаманна як фізичним, так і юридичним особам. Щодо суб'єктів господарювання, то для них більш сприятливим є розуміння ділової репутації у господарсько-правовому сенсі, як гудвілу, з позицій визначення її як важливого засобу забезпечення добросовісної конкуренції.

Недостатнім, для конструктивного вирішення недоліків ГК, є загальна (а отже, абстрактна) рекомендація вдосконалювати норми кодексу («тому виходом з ситуації, що склалася, може стати вдосконалення норм кодексу» [3]).

Стосовно доцільності звернутися з метою запозичення до норм Торгового кодексу Німеччини. Дійсно, цей документ, як зазначалось, відіграв і відіграє велику роль у створенні та розвитку потужної економіки, роблячи, тим самим, Німеччину ведучою країною світу. Однак ця ідея щодо запозичення, незважаючи на її удавану привабливість, може бути використана лише частково. Слід мати на увазі ще один найважливіший фактор, який є однією з причин недоліків законодавства України. Справа в тому, що Україна, перебуваючи в складі колишнього СРСР - імперії – штучного державного утворення, заснованого виключно на насильстві, успадкувала всі її негативні риси. Чим СРСР відрізнявся від нормальних країн в плані законодавчої (правової) системи? В нормальних країнах закони, в т.ч. (а можливо, і перш за все) в сфері економіки – формуються природним способом. Вони з'являються на основі формалізації найбільш раціональних традицій і звичаїв, прецедентного права. До речі, чинний нині Торговий кодекс Германії, що згадувався, складений на засадах багатовікового досвіду західноєвропейського купецтва і вимог молодий буржуазії. В остаточній своїй редакції він був прийнятий у 1897 році, тобто йому вже 120 років. Цивільне законодавство західних країн теж мало під собою об'єктивну основу. Зокрема, воно засновувалося на базі або римського приватного права, або кодексу Наполеона 1804 року. В СРСР правотворення здійснювалося з точністю до навпаки. Суб'єктивно (виходячи з так званих вказівок комуністичної партії) визначалося, що потрібно і потім все це нав'язувалося країні «зверху». Більш того, критеріями прийняття законодавчих актів були не раціональність, доцільність, відповідність певним закономірностям, випробуваність на практиці, а лише виключно відмінність від того, що існує в нормальних країнах. Вождями російської імперії завжди ставилася мета хоч чимось відрізнитися від країн «загниваючого капіталізму». При цьому в сфері ідеології, державо-правотворення – ці особливості мали бути (і були) суттєвими. Потрібно було робити все навпаки. Саме тому в

умовах соціалістичного минулого, в економіці панував монополізм, а терор виступав як засіб забезпечення функціонування виробництва, як альтернатива економічній конкуренції. Ось чому (одна з причин) Господарський кодекс виявився неефективним. Відбулось лише просте запозичення, без врахування специфіки і проблем пострадянського часу. Саме це і призвело до того, що хоча в ГК і є розділи, присвячені забезпеченню конкуренції, боротьбі з монополізмом – вони не працюють. Специфіка періоду «незалежності» України – в олігархічній сутності держави, що призводить до відсутності здорової конкуренції, корупції. На держзамовленнях твердо «сидять» структури олігархів, які перебувають при владі. При міністерствах і відомствах «процвітають» фірмочки тих же олігархів (натуралів при владі) для «відмивання бюджету» розкрадання прибутку державних підприємств і т.д. Процвітає рейдерство, істотно ослаблені механізми захисту прав власності. В результаті, як зазначалося в літературі, утвердився і відстоюється принцип «право власності – ніщо, контроль над управлінням власністю – все». А це означає широкі можливості для швидкого перерозподілу власності спочатку від держави до приватних осіб, а потім – і між останніми. Це робить ризикованими і не вигідними інвестування і розвиток виробництва в умовах, коли прибутки та активи можуть цілком легально в будь-який час зникнути або поміняти власника [4].

Все це свідчить про те, що кардинальним шляхом вдосконалення ГК має бути не звернення до західних зразків – германського кодексу, а використання проблемно-орієнтованого підходу, який пропонується в моїй статті [1]. Цей підхід націлений на виявлення та вирішення дійсних проблем економіки.

До дійсних проблем ГК відносяться також боротьба з нинішньою виробничо-технологічною стагнацією, перехід до інноваційної економіки. А тому норми ГК повинні руйнувати викривлену організацію господарської діяльності, яка склалася, коли не креативні технології і не підвищення якості продукції або технологічна модернізація підприємства, а встановлення і збереження «важливих» корупційних зв'язків – є дійсним двигуном функціонування економіки. Немає сумніву, що клептократія ніколи не зможе забезпечити ані технологічного, ані економічного розвитку.

Спрямованість на рішення такого роду дійсних, головних проблем економіки не тільки істотно підвищить її ефективність, зніме будь-які дискусії з приводу «бути чи не бути» Господарському кодексу, а й перетворить його в документ, рівного якому не знала жодна правова система.

Література

1. Юлдашев С. А. Хозяйственный кодекс: быть ему или не быть? Ч. 1 / С. А. Юлдашев // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – 2016. – № 4 (41). – С. 147–154.
2. Минюст инициировал отмену Хозяйственного кодекса. 30.11.2015 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://from-ua.com/news/364089-minyust-iniciiroval-otmenu-hozyaistvennogo-kodeksa.html>.
3. Правительство хочет отменить Хозяйственный кодекс Украины. 2008.06.11. Business Information Network [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://bin.com.ua/templates/news_article_big.shtml?id=78853.
4. Ефименко А. Закон об обществах с ограниченной ответственностью / А. Ефименко // Зеркало недели. – 19 апреля 2013 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://gazeta.zn.ua/business/zakon-ob-obschestvah-s-ogranichennoy-otvetstvennostyu-vybor-mezhdu-ekonomikoy-razvorovyvaniya-i-shansom-na-rost_.html

УДК 346.16(043.2)

Яфонкін А. О., к.ю.н., доцент,
Університет державної фіскальної
служби України, м. Ірпінь, Україна

Гурін Л. В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ЗА УЧАСТЮ НЕРЕЗИДЕНТІВ В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Як свідчить судова практика, найбільш проблемні питання при розгляді спорів за участю нерезидентів виникають при визначенні підсудності спору. За загальним правилом, встановленим ст. 124 Господарського процесуального кодексу України (далі ГПК України), підсудність справ за участю іноземних суб'єктів господарювання визначається ГПК України, законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України [1].

З огляду на зміст вище зазначеної норми, можна дійти висновку, що юридична особа-нерезидент, при виявленні наміру ініціювати судовий процес проти юридичної особи з місцезнаходженням в Україні, повинна керуватися загальними положеннями про підсудність, що містяться в ст. ст. 13-16 ГПК України.

Проте, із вище зазначеного правила існують окремі виключення, які повинні бути враховані іноземними суб'єктами господарювання при зверненні до господарських судів. Зокрема, такі виключення стосуються тих випадків, коли сторони інкорпоровали в зміст зовнішньоекономічного